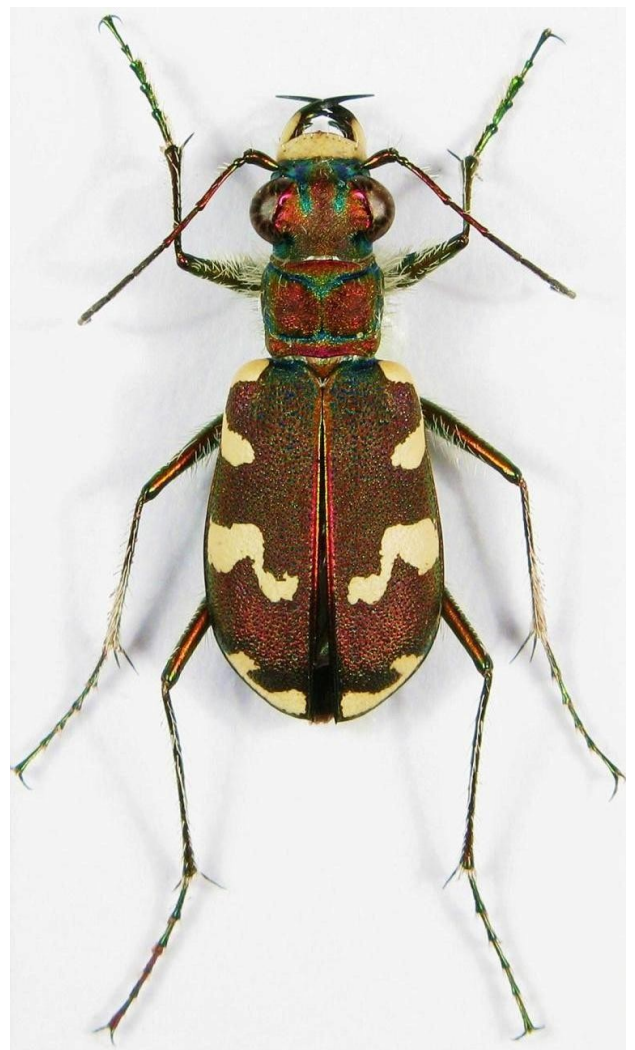

Rapport fra kartlegging og overvåking av elvesandjeger, *Cicindela maritima* 2010

Vassdragene Gaula,
Folla og
Gudbrandsdalslågen

Firma Ulf Hansen

Gylland
7236
Hovin

Telefon: 72879425
Mobiltlf: 45607989
E-post: hansenulf1@gmail.com

Innholdsfortegnelse:

Side 3:	Innledning og bestandssituasjon
Side 4:	Kart med avmerkede områder i Gaula
Side 5:	1. Gravrok, 2. Kregnesteigen og 3. Kregnes
Side 6:	4. Tranmelsøya, 5. Loddbekken og 6. Kuba
Side 7:	Kart med avmerkede områder i Gudbrandsdalen
Side 8:	1. Dombås og 2. Faksfall
Side 9:	Kart over Alvdal og beskrivelse av området

Innledning.

På oppdrag fra fylkesmannen i Finnmark, som har ansvaret for handlingsplanen for elvesandjeger, *Cicindela maritima*, ble det også i år foretatt kartlegging og registrering av arten. Kartleggingen ble foretatt i tiden 28. april til 5. september, noe som regnes for å i hovedtrekk være den tiden det er mulig å observere arten. Det ble brukt 21 dager til dette arbeidet.

Kartleggingen og overvåkingen har også i år blitt forsøkt gjennomført på dager med solskinn og klarvær, som er det arten krever for å være i aktivitet. Larvehull og voksne individer er forsøkt talt etter beste evne, men her vil det også være mange muligheter for feilmarginer.

Bestandssituasjon.

Det har i år vært kartlagt de samme stedene som i fjor, og i tillegg har flere aktuelle steder langs elvene vært undersøkt, uten å finne arten. Spesielt langs Gudbrandsdalslågen og Gaula har flere aktuelle steder vært undersøkt, uten å finne arten. Det kan fremdeles finnes steder langs Folla som kan være aktuelle, men disse ble ikke undersøkt i år.

Jeg hadde en muntlig avtale med fylkesmannens representant i Finnmark at jeg skulle foreta undersøkelser i Finnmark fylke, men da jeg ikke hørte mer fra vedkommende ble disse planene skrinlagt. Det ble heller ikke ansatt noen til å foreta registrering og kartlegging av de aktuelle områdene i distriktene ved Kongsberg.

Det anbefales sterkt at de aktuelle stedene blir undersøkt til neste år, da det kun er satt av fem år til kartlegging og overvåking for denne arten, og to av disse årene er allerede gått.

Bestandssituasjonen for arten ser svært lys ut ved Faksfall i Oppland fylke, Dovre kommune. Lokaliteten ble besøkt tre ganger i år, og det ble registrert flere larvehull enn i fjor.

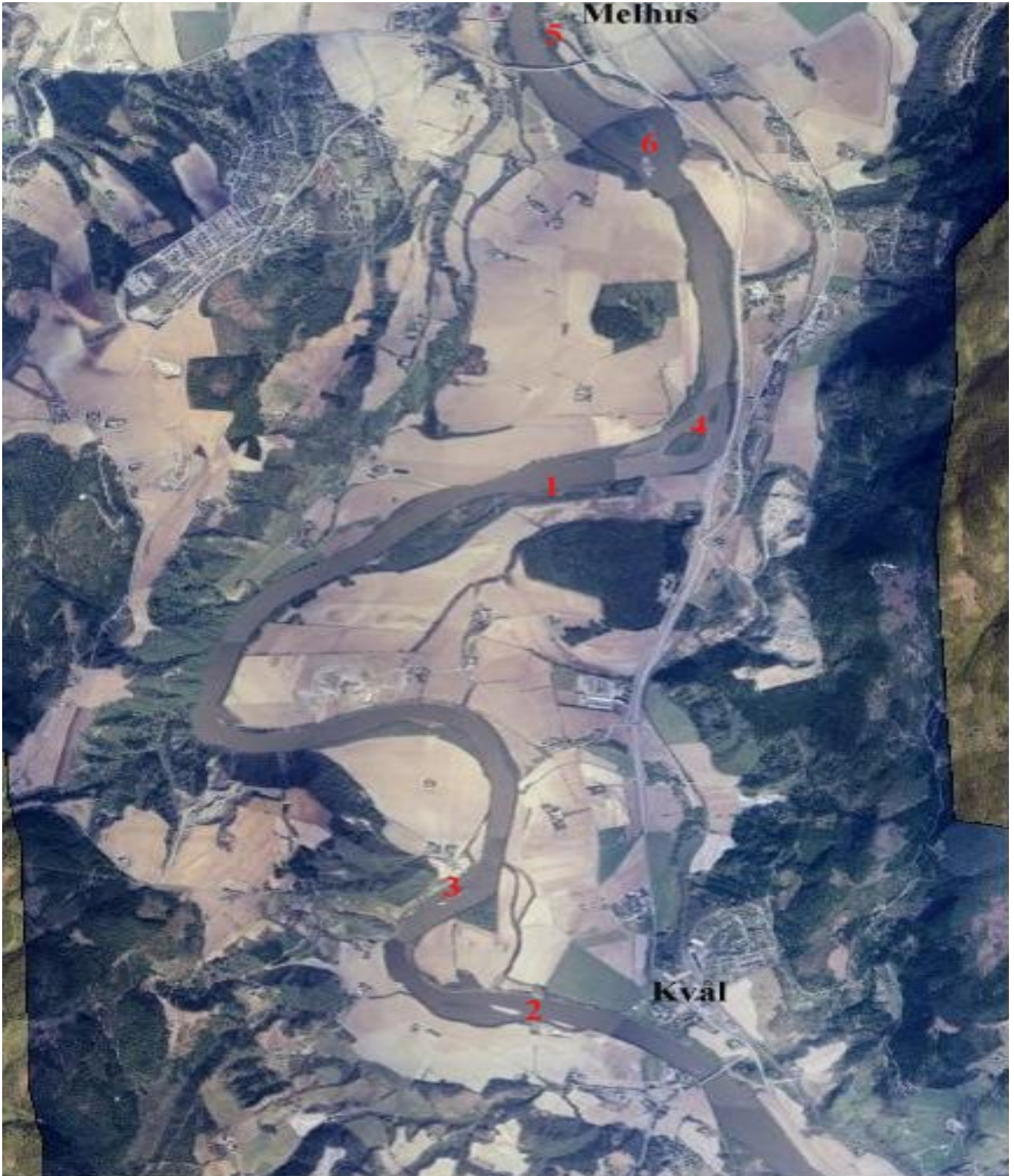
Ved Alvdal er bestanden stabil, mens det ved Gaula har vært en markert nedgang i antall registrerte larvehull. Årsaken til dette kommer jeg tilbake til under hver lokalitet.

Larve av *C. maritima* fra Gravrok.

Gaula fra Kvål til Melhus

1. Gravrok, UTM32 N7015005 og Ø563603
2. Kregnesteigen, UTM32 N7011902-Ø563513
3. Kregnes, UTM32 N7012827-Ø563380
4. Tranmelsøya, UTM32 N7015384-Ø564415 og N7015217-Ø564173
5. Loddbekken, UTM32 N7017713-Ø563640
6. Kuba, UTM32 N7016967-Ø564156

Gravrok, UTM32 N7015005-Ø563603

På denne lokaliteten som er sterkt preget av trakk og kjøring med bil/firhjuling har det i år vært observert mindre larvehull enn i fjor. Dette kan ha forskjellige årsaker, men gjengroing og trakk/slitasje er her de mest fremtredende årsakene. Her er det stort behov for skjøtsel i den forstand at det blant annet må opplyses om artens eksistens på lokaliteten. Det bør også settes opp fysiske hindringer for kjøretøy, men dette må selvfølgelig avtales med grunneier. Lokaliteten er besøkt 5-6 ganger i løpet av sommeren, og det er på det meste observert 48 larvehull til sammen av begge årsklasser. Dette er bare ca halvparten av fjorårets observasjoner. Av voksne individ ble det kun observert 10-12 stykker, som også er en halvering av antallet fra i fjor.

Hvis utviklingen fortsetter vil denne bestanden dø ut innen få år. Jeg har fulgt utviklingen her i noen år nå, og jeg vil si at det nå ser kritisk ut for arten på lokaliteten med mindre tiltak settes i verk.

Kregnesteigen, UTM32 N7011902-Ø563603

Dette var i fjor en av de største kjente lokalitetene i Norge, med over 1000 larvehull talt. I år stiller situasjonen seg helt annerledes. I slutten av april ble de første larvehullene observert, og alt så ganske normalt ut inntil 20års-flommen 19. juni 2010. Da ble en god del av området hvor larvene var skyllet vekk, dette medførte at antallet larver ikke kom opp på fjorårets nivå. Med en topp 11. juni på 550 larvehull sank antallet etter flommen til 220 stk 4. juli. Antallet kom etter dette aldri opp på samme nivå som året før.

I tillegg ble også i år en del larver tatt/forsøkt tatt av Trane, *Grus grus*.

Det ble også i år fjernet lupiner, *Lupinus polyphyllus*, fra Kregnesteigen, og det var betydelig mindre gjengrodd enn året før. Det ble i år fjernet ca 500 kg, mot i fjor ca 2500 kg. Dette viser at det nytter å fjerne disse uønskede plantene. Dette er tiltak som må opprettholdes i fremtiden, ikke minst nå når bestanden av elvesandjeger er nede i en bølgedal.

Det er også interessant å merke seg at det ble registrert betydelig mindre løpebiller av slekten *Bembidion*, spesielt da *B. littorale* og *B. argenteolum* etter flommen, dette er dyr som lever i omtrent samme habitat som elvesandjeger, og ser ut som om de har klart seg dårlig gjennom den store oversvømmelsen av elvebreddene som var i juni i år.

Jeg vil også orientere om at jeg har fått henvendelse fra Randi Olsen i A/S Multiconsult angående ny trasé for E6 gjennom Gauldalen, noe som vil berøre dette området. Jeg fikk da forståelse av at det skulle tas hensyn til *C. maritima* når ny trasé gjennom området skulle planlegges.

Kregnes, UTM32 N7012827-Ø563380

Her ble det i år kun observert 10 larvehull i begynnelsen av mai, etter storflommen ble det ikke observert larvehull eller voksne individer her. Denne lokaliteten var fra før svekket av gjengroing og trakk, og denne regner jeg med vil bli borte i løpet av få år. Uansett bør det gjøres registreringer her hvert år for å se om det kan bli en bedring i bestanden, eller om den forsvinner.

Tranmelsøya, UTM32 N7015384-Ø564415 og N7015217-Ø564173

Denne øya ligger utilgjengelig til uten båt, og er kun besøkt to ganger i år.

Tilstanden her er den samme som på Kregnesteigen, normalt med larvehull i begynnelsen av sesongen og så en markant nedgang senere på sommeren. 10. juni ble det registrert 450 larvehull på begge plassene og 16. august kun ca 200. På disse to områdene er jeg usikker på hva som er årsaken til nedgangen. Flommen må nok ta sin del av skylden for dette, men her ser jeg ikke de samme problemene med bortskylling av sand som på det andre området. Det kan også være andre parametre som spiller inn her.

Området er ikke så utsatt for tråkk fra fiskere, men i noe av habitatet som er brukbare for larver er det satt opp en gapahuk til bruk for fiskere, i og rundt denne er det for mye menneskelig aktivitet til at *C. maritima* vil benytte dette. Det er også en brukbar sandflate som de voksne dyrene benytter som er preget av mennesker ved at den benyttes til soling/bading, og adkomst til elven for fiskere. Her kunne det som et tiltak med fordel vært satt opp skilt med informasjon om artens tilstedeværelse.

Loddbekken, UTM32 N7017713-Ø563640

Denne populasjonen regner jeg som utgått idet det ikke ble funnet verken larver eller voksne individer de tre gangene området ble besøkt. Jeg vil likevel overvåke området de påfølgende år for å se om dette er tilfelle.

Kuba, UTM32 N7016967-Ø564156

I dette området som ligger i nærheten av Tranmelsøya ble det i år også gjort nøye undersøkelser, men det ble ikke funnet larvehull, kun en imago ble observert i august. Området har som nevnt i fjorårets rapport flere plasser som kan være egnede for *C. maritima*, men det ser ikke ut til at det finns noen populasjon her.

C. maritima i paring.

Gudbrandsdalslågen fra Dombås til Faksfall

1. Dombås, UTM32 N6880957-Ø505667

2. Faksfall, UTM32 N6878141-Ø508854

Dombås, UTM32 N6880957-Ø505667

Området er besøkt tre ganger i år, det er som ventet ikke oppdaget larvehull eller voksne individer her. Dette er nok høyst sannsynlig ett resultat av uttak av sand akkurat i det området som er brukbart for larvene. Området vil likevel overvåkes de kommende årene for å se om *C. maritima* skulle rekolonisere området.

Faksfall, UTM32 N6878141-Ø508854

Dette er det området hvor *C. maritima* har hatt den beste bestandsutviklingen dette året. Plassen er besøkt tre ganger i år, og det er på det meste talt <1000 larvehull fordelt på begge generasjoner. Larvene ble i år funnet over et mye større område enn før, de var spredt ut over alt det som kan regnes for et bra habitat for arten.

Det ble i år observert mange *Cicindela sylvatica*, skogsandjeger, i samme område som *C. maritima*, men disse holdt seg i all hovedsak i nærheten av skog. Hvor mye de konkurrerer med elvesandjeger er usikkert, men idet skogsandjeger er en større art er det trolig at det er konkurranse mellom artene og at den største arten vil vinne eventuelle kamper om habitat.

Andre ting som kan forstyrre denne populasjonen var nevnt i fjorårets rapport, nemlig kjøring med firhjuling. Det er fremdeles en del kjøring der men siden larvene er fordelt over hele området så er det ikke så prekært. Det bør likevel settes opp skilt som informerer om artens eksistens, og det bør vurderes forbud mot kjøring i området.

C. maritima i positur ved Faksfall

Alvdal, Glomma med utløpet av Folla

1. Alvdal, UTM32 N6888161-Ø584014

I dette området ble de første larvehullene oppdaget i fjor sommer. Dette var en overraskelse, men siden arten var funnet i områder ved Glomma tidligere var det ikke noen stor sensasjon. Det er jo meget oppløftende at arten finnes i de øvre delene av Østerdalen, og det vil kanskje dukke opp flere lokaliteter der denne arten finnes. Opp gjennom Folldal er det flere plasser som på flyfoto ser aktuelle ut, og som absolutt bør sjekkes neste sommer.

I år er bestanden ved Alvdal besøkt 2 ganger, og det ble i antall funnet ca 450 larvehull på det meste. Dette er det samme som i fjor, det vil jo si at arten har en stabil bestand her. Siden dette ikke er noe stort antall kan bestanden være i fare for uventede hendelser. Det kan være menneskeskapte eller naturlige hendelser som kan vise seg å være fatale for bestanden.

Denne bestanden må overvåkes nøye, og om mulig bør man få foretatt en DNA-test av dyr fra bestanden for å sjekke om de er lik de dyrene som kommer fra Gaula og/eller Gudbrandsdalslågen. Dette for å forsikre seg om at det går an å sette ut dyr fra disse bestandene hvis den ved Alvdal skulle forsvinne på en eller annen måte.

Det er flere plasser sør for Elverum, langs Glomma som absolutt skulle vært undersøkt og jeg vil på det sterkeste anbefale at dette blir gjort neste sommer.